

éöé
A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.21.730/2019/6. szám

A tanács tagjai: . Orosz Árpád a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Gyarmathy Judit bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű

A felperesek képviselője: Jalsovszky Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Jalsovszky Pál ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Klesics és Dr. Tuller András Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Veréb Balázs ügyvéd

A per tárgya: Kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I-II. rendű alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
ővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.753/2019/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
ővárosi Törvényszék 27.P.22918/2018/45.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.753/2019/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg együttesen a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 1.000.000 (egymillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I-II. rendű felperesek és az I. rendű alperes egymással huzamos ideje kapcsolatban álló több üzleti projektben együttműködő üzletemberek. A II. rendű alperes az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság, amelynek az ügyvezetője az I. rendű alperes.
- [2] A felek 2003-ban szóban megállapodtak a B-n „M.” név alatt futó ingatlanfejlesztési projekt

kivitelezésében való együttműködésben. A megállapodás értelmében a felperesek és az I. rendű alperes egymás között egyenlő arányban viselik a projekt költségeit és húzzák annak hasznait. A projekt lebonyolítását az I. rendű alperes végezte, az ingatlanfejlesztés megvalósítását az I. rendű alperessel kötött szerződés alapján a S. Zrt. végezte el. A projekt 2008-ban lezárult, ekkor a felperesek részére összesen 1.077.000 USD került kifizetésre. Ezt követően a felek éveken keresztül egyeztettek a M.-projekt teljes elszámolása érdekében, de az egyeztetéseik nem vezettek eredményre.

- [3] 2012. december 4-én Londonban a felperesek és a II. rendű alperes törvényes képviselőjeként is eljáró I. rendű alperes között személyes tárgyalásra került sor a M.-projekttel összefüggésben fennálló jogaik és kötelezettségeik egyezséggel történő lezárása érdekében. A felek a tárgyaláson a következő megállapodást kötötték: 1. H., illetve S. és A. 50%-50%-os üzlettársak lettek a projekt kapcsán. 2. A projektet harmadik személy (S.) kivitelezte, aki különböző üzleteken keresztül kötődik H-hoz. 3. A projekt 2008 decemberében fejeződött be, az üzlettársak 1.530.000 euró összeget kaptak. Befejezéskor az üzlettársaknak 846.000 USD készpénzt és 3.000.000 USD értékű lakásokat kellett volna kapniuk, az üzletek esetén 1480 euró, minden egyes parkolóhely esetén 8000 euró, és a lakások minden m²-e esetén 1400 euró ár alapulvételével. 4. Az üzlettársak sem a kifizetést, sem a lakásokat nem kapták meg. 5. H. nem tudja visszaszerezni a pénzösszeget, illetve a vagyontárgyakat a S.-vel való saját, külön ügylete okán, és így elismeri az ezért való felelősséget. 6. S.-nak és A.-nak az összegből járó 50%-os részesedését kompenzálni kell, évi 10% kamattal növelten. 7. Mivel H. nincs olyan helyzetben, hogy a teljes összeget megfizesse és mivel S. és A. elfogadnak egy 15.1.1-ig történő halasztott fizetést, az egyezés az alábbi: 8. H. fizetni fog 423.000 USD összeget, plusz a fent jelzett kamatot, legkésőbb a fenti napon. 9. H. egy, S. és A. kijelölt társaságra fogja átruházni a következőket: 318,5 m² üzlet, 10 parkolóhely, plusz 405 m² lakás. Minden területet (kereskedelmi és lakó) és parkolóhelyet S. és A. választ ki az aktuálisan rendelkezésre állók közül. Ezt az átruházást H. legkésőbb 13.3.4-ig lebonyolítja 10. (a továbbiakban úgy is mint 10. cikk) H. és a M. Kft. garantálja a fizetéseket.
- [4] A megállapodás az alperesekhez címezve levélformában került megszövegezésre, de azt valamennyi fél aláírta. Az aláírásra oly módon került sor, hogy a kész, a jelenlevők által aláírt megállapodást az I. rendű alperes magához vette és Magyarországra visszatérve ellátta a II. rendű alperes bélyegzőjével, és az ily módon kiegészített iratokat postai úton visszaküldte a felpereseknek.
- [5] A megállapodás követően a felek között egyeztetések folytak az abban foglaltak teljesítésével kapcsolatban, amely során az I. rendű alperes nem tette vitássá, hogy a megállapodás alapján készpénz megfizetésére és az ingatlanok tulajdonjogának átadására köteles, de teljesítés nem történt. Ilyen előzményeket követően került sor a felek találkozására 2015. január 4-én. Ezen a megbeszélésükön egyrészt megerősítették, hogy a 2012. december 4-i megállapodásuk alapján az I. rendű alperesnek 2013. március 4-ig a megállapodásban foglaltak szerinti ingatlanokat és a készpénzt át kellett volna ruházni a felperesekre, amelynek teljesítésére néhány hónap halasztást kért; másrészt az I. rendű alperes ígéretet tett arra, hogy a felperesek kérésére tekintettel megvizsgálja annak a lehetőségét, hogy az ingatlanok átadása helyett 1.500.000 USD összegű készpénzt fizessen meg nekik; harmadrészt ígéretet tett arra, hogy egy B-n építendő toronyházban egy-egy legfelső szintű lakással kompenzálja őket. A szóbeli megállapodásban foglaltak nem realizálódtak, ezért a felperesek jogi képviselője 2015. október 26-án perlés előtti teljesítési felszólítást küldött az alpereseknek.
- [6] Az I. rendű alperes a 2015. november 12-én kelt válaszlevelében tette vitássá a 2012. december 4-én kelt megállapodás jogi kötőerővel bíró kötelezettségvállalásként történő értelmezését. Állítása szerint az csak egy jogi jelentőséggel nem bíró, barátok közötti jószándékú, a felek szándékát kifejező levél volt.
- [7] Az I. rendű alperes értelmezése szerint a M.-projekt vonatkozásában az üzleti terv az volt, hogy a projektnek addicionális bevételt kell generálnia, ami a két oldal között felosztásra kerül, de ezt a

bevétele nem érték el. További állítása szerint a 2012. december 4-én kelt megállapodásban az üzlettársak vezetőjeként jóhiszeműségét mutatva pusztán azt az ígéretet tette, hogy amennyiben az együttműködés következtében valamilyen bevételhez jut, akkor először a felperesek fogják megkapni az 50%-nak megfelelő teljes részüket, és őt csak az ezt követően fennmaradó összeg illeti meg.

- [8] A felperesek ezt követően keresetet terjesztettek elő a Londoni Központi Kerületi Bíróságon. Ebben az ügyben az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró Felsőbírói Kancelláriai Kollégium a 2016. november 24-én kelt végzésével kinyilvánította, hogy „nem illetékes a felperesek keresetének a 2012. december 4-én kötött megállapodás 9. bekezdése szerinti kötelezettség I. rendű alperes általi megszegésével, valamint a megállapodás 10. cikke szerint a kötelezettségre vonatkozó garancia miatt az I. és II. rendű alperessel szemben benyújtott követeléssel kapcsolatos részeinek elbírálásában, a kereset fennmaradó részében a bíróság azonban rendelkezik illetékességgel.”
- [9] A Londoni Központi Kerületi Bíróság 2018. július 5-én hozott az ügyben határozatot, amely - egyebek mellett - az alábbiakat tartalmazta.
- „Szerződésszegés - a Felek 2012. december 4-én üzleti ügyeik rendezése céljából írásos megállapodást kötöttek egymással, amelynek értelmében az Alperesek egyetemlegesen vállalták többek között azt, hogy 2015. január 1-jéig a Felpereseknek megfizetik fennálló tartozásuk összegét, plusz annak szerződés szerinti kamatát. A megállapodást megszegve az Alperesek ezen a napon és azóta sem fizettek. A Felperesek állítása szerint a megállapodásban minden üzleti ügyet rendeztek egymás között. Az Alperesek elismerték a megállapodás szerinti tartozásukat, de viszontkeresettel éltek arra hivatkozva, hogy mivel a Felperesek és az I. rendű Alperes a megállapodást tárgyat képező elszámoláson kívül üzleti ügyben is érintettek, ezért e kapcsolat végelszámolása előtt nem lehet megállapítani, hogy mekkora összeg illeti meg a Felpereseket.”
- [10] A bíróság az általa rögzített tényállás alapján egyszerűsített határozatot hozott, kötelezve az alpereseket 423.000 USD és kamatai megfizetésére, továbbá megállapította, hogy „az alpereseknek a kereset elleni védekezésre nincs megalapozott kilátása.” Megállapította azt is, hogy az I. rendű alperesnek a „vizontkereset megnyerésére sincs megalapozott kilátása”.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [11] A felperesek keresetükben elsődlegesen kérték, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az alpereseket 1.500.000 USD és ennek 2015. március 5-től a kifizetés napjáig járó évi 10%-os mértékű kamata megfizetésére. Másodlagos kérelmük arra irányult, hogy a bíróság az I. rendű alperest kötelezze 1.500.000 USD és ezen összeg előzőek szerinti kamatának a megfizetésére, amely tartozás behajtásának sikertelensége esetére kérték a II. rendű alperes mint kezes marasztalását a fenti összeg megfizetésében.
- [12] A felperesek utaltak rá, hogy a 2012. december 4-én kelt megállapodásukban egyrészt az alperesek elismerték a M-projekttel összefüggésben a felperesek felé fennálló tartozásuk fennálltát, másrészt a felek egyezsége kötöttek elszámolási vitájuk lezárása tárgyában.
- [13] Álláspontjuk szerint a Londoni Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: londoni bíróság) ítélete alapján ítélt dolognak minősül, hogy a megállapodás jogilag kötelező, azaz az alperesek részére kötelezettségeket keletkeztető. Azt állították, hogy ez volt a ténybeli és jogi alapja annak, hogy a londoni bíróság a megállapodás 8. pontja szerinti pénzösszeg egyetemleges megfizetésére kötelezte az alpereseket. Érvelésük szerint azáltal, hogy az alperesek nem teljesítették a megállapodásban foglaltakat, kárt okoztak, amelynek a megtérítésére kötelesek a szerződésszegéssel okozott kárra vonatkozó szabályok szerint.
- [14] Állították, hogy a jogvita elbírálására a magyar jog az irányadó, és nincs jelentősége annak, hogy a megállapodásnak a per tárgyát nem képező tartalmát a londoni bíróság az angol jog alapján bírálta el.

- [15] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.
- [16] Elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a perbeli jogvita elbírálására az angol jog az irányadó, mert kifejezett jogválasztásnak minősül, hogy a felek korábban elfogadták jogvitájuk angol bíróság előtti - az angol jog alkalmazásával történő - elbírálását.
- [17] Hivatkoztak arra is, hogy az angol jog alkalmazását alapozza meg az a körülmény is, hogy a megállapodást kötő felek semmilyen érdemi információval nem rendelkeztek a magyar jogról, következésképpen a magyar jog alkalmazása ellentétes lenne a felek szerződéses szándékával. Álláspontjuk szerint az angol jog alkalmazását megalapozza az a körülmény is, hogy a megállapodást Londonban írták alá és azt angol nyelven szövegezték meg.
- [18] Az alperesek vitatták, hogy a megállapodás jogi kötelező erővel bírna, mindazonáltal azt nem tették vitássá, hogy a londoni bíróság előtti eljárásban hozott ítélet ítélt dologként határozza meg a felperesek által tényállásként előadottakat.
- [19] Az I. rendű alperes állította, hogy a megromlott jóviszony helyreállításának szándéka vezette a megállapodás aláírásakor. Azt nem tette vitássá, hogy a felperesekkel szemben a projekt megvalósításával összefüggésben tett ígéretét nem tudta teljesíteni, mert túlvállalta magát, de szerinte ennek jogi relevanciája nincs, mert a megállapodásból a felperesek felé fennálló fizetési kötelezettsége nem vezethető le.
- [20] Állította, hogy a felperesek nem vezethetik le kártérítési igényük összecszerúségét a megállapodás 3. pontjának az átadandó ingatlanok, illetve darabra vetítetten meghatározott egységeiből. Hangsúlyozta, hogy a megállapodás megkötésekor már nem rendelkezett a M-projekthez köthető ingatlanokkal, következésképpen az ingatlanok átadására vonatkozó kötelezettségének megszegésére alapított kártérítési igény összege nem kalkulálható az adott projekthez köthető ingatlanokra vonatkozó egységarak alapján.

Az első- és másodfokú ítélet

- [21] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek 1.118.381 eurót, valamint ezen összegnek 2013. március 5. napjától a kifizetés napjáig járó 10%-os mértékű kamatát, amely összeg egymás között egyenlő arányban illeti meg a felpereseket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [22] Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a londoni bíróság ítéletének a jelen perben elbírálendő felperesi igény megítélése szempontjából releváns rendelkezése egyrészt az, hogy a felek megállapodása jogi kötőerővel bíró szerződésnek minősül; másrészt az, hogy az alperesek megszegték a megállapodást azzal, hogy a megállapodás 8. pontjában foglalt fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Ennek megfelelően a felek jogviszonyának értékelését ebben a részében minősítette ítélt ügynek; álláspontja szerint a felek megállapodásának ez az értékelése a jelen perben nem tehető vitássá, így az alperesek azon ellenkérelmének megalapozottságát, amely szerint a felek megállapodása rájuk nézve kötelezettséget nem keletkeztetett, a londoni bíróság által hozott ítélet anyagi jogereje kizárja.
- [23] Rámutatott, hogy a londoni bíróság a megállapodás 9. bekezdése szerinti kötelezettség I. rendű alperes általi megszegésével, valamint a 10. „cikke” szerint a kötelezettségre vonatkozó garancia miatt az I. és II. rendű alperessel szemben benyújtott követeléssel kapcsolatos részeinek elbírálása vonatkozásában állapította meg joghatósága hiányát, ebből pedig egyértelműen következik, hogy a londoni bíróság kizárólag a megállapodás 9-10. pontjai szerint, az alperesek kötelezettségei elbírálása vonatkozásában nyilvánította ki a joghatósága hiányát. Ebből arra következtetett, hogy a londoni bíróság határozatából nem következik sem az, hogy az elsőfokú bíróság a saját eljárásában a megállapodás 9-10. pontjainak rendelkezései nem vehetők figyelembe, sem pedig az, hogy a jelen perben a megállapodás 1-8. pontjai nem értékelhetők, mert az angol bíróság joghatósági döntése nem zárja ki, hogy e pontok tényszerű rendelkezéseit a döntésnél figyelmen kívül kell hagynia.

- [24] Az elsőfokú bíróság elfogadta a felek egyező előadását, amely szerint a perbeli jogvita elbírálására a joghatósága kiterjed. Alaptalannak találta az alperesek állítását, miszerint a jogvita elbírálására az angol jogot választották, mert szerinte a jogválasztásnak előzetesnek és kifejezettnak kell lennie, utólagosan és hallgatólagosan nem lehet jogot választani. Ennek megfelelően abból, hogy a londoni bíróság előtti eljárásban a felek nem tették vitássá az angol jog alkalmazását, még nem következik, hogy a megállapodásuknak a jelen per tárgyát képező részén alapuló jogvitájuk elbírálására az angol jogot választották volna.
- [25] További okfejtése szerint jogválasztás hiányában az alkalmazandó jogra az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 4. cikkének a rendelkezései az irányadók, azon belül az (1) bekezdés c) pontja, amely szerint ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vonatkozó szerződés esetén az ingatlan fekvése szerinti ország joga az irányadó. Érvelése szerint ez következik abból, hogy Magyarországon található ingatlanok átruházására vonatkozott az alperesek kötelezettsége. Szerinte ugyancsak a magyar jog alkalmazására mutat a Rendelet 4. cikk (2) bekezdése is, amely szerint, ha az (1) bekezdés szerint nem állapítható meg az alkalmazandó jog, akkor a szerződés jellegéből adódó teljesítésre kötelezett fél szokásos tartózkodási helyének a joga az irányadó.
- [26] Álláspontja szerint a perben nem merült fel a Rendelet 4. cikk (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásának a lehetősége, mert az a körülmény, hogy a felek Londonban, angol nyelven kötötték meg a megállapodást, még nem jelenti azt, hogy ez a körülmény nyilvánvalóan szorosabb kapcsolódást jelent az angol joghoz. Érvelése szerint a megállapodás a M-projekt megvalósítása céljából létrejött atipikus jogviszonyokkal összefüggésben fennálló elszámolási vitájuk tárgyában történő megállapodásnak minősül, amelyben a felek egyrészt megállapodtak elszámolási vitájuk egyezséggel történő lezárásban, másrészt a megállapodás az I. rendű alperes tartozáselismerésének is minősül.
- [27] Szerinte a felek egyezségkötésére tekintettel a perben nem volt relevanciája annak, hogy eredendően milyen tartalommal kötöttek megállapodást, a 2012. december 4-én létrejött egyezségük ugyanis az eredeti jogviszonyuk tartalmának közös megegyezéssel történő módosításának minősül, amelyre tekintettel az egyezségben foglaltak határozzák meg a felek egymás felé fennálló jogait és kötelezettségeit. Ennek megfelelően az I. rendű alperes a megállapodásban rögzített pénzüsszeget és ingatlanokat köteles a felperesek részére megfizetni, illetve kiadni, amely tartozás fennállását az I. rendű alperes a megállapodás aláírásával elismerte.
- [28] Utalt rá, hogy az I. rendű alperes annak a bizonyításával mentesülhetett volna a tartozás elismerése alapján fennálló kötelezettségétől, amennyiben vagy azt bizonyítja, hogy a tartozás nem áll fenn, vagy azt, hogy az bírósági úton nem érvényesíthető, vagy pedig azt, hogy a megállapodás érvénytelen. E kimentésre alapot adó körülmények lehetősége a perben nem merült fel, így arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes nem tudta bizonyítani, hogy a felperesek felé elismert tartozása nem állt fenn, így annak jogkövetkezményeit viselni köteles.
- [29] Érvelése szerint a perben feltárt tények alapján egyértelműen megállapítható egyrészt az, hogy a megállapodás 3. és 9. pontjában meghatározott ingatlanokon a felek a M-projekt keretében megépült ingatlanokat értik, másrészt az, hogy ezekkel az ingatlanokkal a megállapodás megkötésekor nem rendelkezett az I. rendű alperes. Szerinte ez következik a felek közötti levelezésből, amely során mindvégig a M-projekthez tartozó ingatlanok átadásáról egyeztettek, de az I. rendű alperes saját előadásából is, amely szerint azt tervezte, hogy a S-től visszavásárolt ingatlanokat és azokat osztja szét maga és a felperesek között oly módon, hogy először a felperesek kapják meg a nekik járó részt.
- [30] Megállapította, hogy a megállapodás 9. pontja alapján az I. rendű alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a megállapodásban meghatározott térmértékű és fajtájú, a M-projekthez tartozó, a megállapodás 3. pontjában részletezett egységarak alapján kalkulált értékű ingatlanok tulajdonjogát a felperesek által kijelölt gazdasági társaságra átruházza. Szerinte szerződésszegésnek minősülő

jogellenes magatartás az I. rendű alperesnek az az eljárása, amellyel az ingatlanokat nem adta át a felpereseknek.

- [31] Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a megállapodást a felperesek annak tudatában kötötték meg, hogy az I. rendű alperes nem rendelkezik azokkal az ingatlanokkal, amelyeket a megállapodás 9. pontjának rendelkezései szerint a felpereseknek átadni lett volna köteles. A megállapodás alapján ugyanis éppen arra vállalt kötelezettséget, hogy visszaszerzi, azaz visszavásárolja, és a felperesek rendelkezésére bocsátja az őket megillető ingatlanokat.
- [32] Ezért mellőzte az alperesek szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványának teljesítését. Hangsúlyozta, hogy a megállapodásban a felek egyértelműen meghatározták, hogy a projekt keretében megépült, milyen paraméterű ingatlanokat köteles az I. rendű alperes a felperesek részére átadni, egyértelműen rögzítették ezen ingatlanok forgalmi értékét is, amelynek a helyességét az alperesek a perben nem tették vitássá, következésképpen a kártérítési igény összege a felek megállapodásából levezethető, az nem igényel szakértelmet.
- [33] Rámutatott, hogy a megállapodásból kétfajta módon is levezethető azoknak az ingatlanoknak az összértéke, amelyeket az I. rendű alperes a felpereseknek köteles lett volna átadni, e számszaki levezetések azonban egymástól némileg eltérő eredményre vezetnek: egyrészt a megállapodás 3. pontja értelmében az üzlettársaknak 3.000.000 USD összértékű ingatlant kellett volna kapniuk, másrészt a megállapodás 9. pontjában meghatározásra került az átadandó ingatlanok térmértéke és a 3. pont szerinti egységár és a darabár alapján számított összeg (1.118.381 euró), amely a dollárra történő átszámítása esetén mintegy 1.477 USD-nek felel meg. A két levezetés közötti eltérést az érintett ingatlanok értékének nagyságrendjére tekintettel az elsőfokú bíróság számítási hibának értékelte. Ezt az ellentmondást a felek feltehető akarata és az eset körülményei értékelése alapján úgy oldotta fel, hogy az átadandó ingatlanok térmértéke és az egységárak alapján számított pontos összegben határozta meg azoknak az ingatlanoknak az összértékét, amelyeket az I. rendű alperes a felperesek részére átadni lett volna köteles.
- [34] Az elsőfokú bíróság a megállapodás II. rendű alperesre vonatkozó része értelmezésével összefüggésében annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felek szerződéses akarata egyértelműen arra irányult, hogy az alpereseknek a felperesek felé fennálló kötelezettsége azonos tartalmú legyen. Ennek következtében a II. rendű alperes a felek egyezségben kinyilvánított egyező akarata alapján a megállapodásnak az I. rendű alperes kötelezettségével azonos tartalmú kötelezettjévé vált azzal, hogy az alperesek kötelezettségének azonosságára tekintettel egyetemlegesen kötelesek teljesíteni.
- [35] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve a fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [36] Okfejtése szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a perbeli jogvitát a magyar jog szabályai szerint bírálta el, helytállóan - a felek által sem vitatottan - állapította meg, hogy a per tárgyát képező szerződéses jogviszonyra alkalmazandó jogot a Rendelet alapján kell meghatározni. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság tévedett viszont, amikor úgy ítélte meg, hogy utólagosan és hallgatólagosan nem lehet jogot választani, a jogválasztásnak ugyanis a nemzetközi magánjogban régóta elismert módja az ún. hallgatólagos jogválasztás is, amikor a felek jogválasztásra irányuló szándékát kifejezett jogválasztó záradék hiányában egyéb körülményekből vezetik le. Utalt arra, hogy a Rendelet alkalmazásában valamely jog hallgatólagos kikötése akkor állapítható meg, ha a feleknek ez a szándéka kellő bizonyossággal kitűnik a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből.
- [37] Szerinte az adott esetben az alperesek által hivatkozott körülményeket a maguk összességében értékelve sem állapítható meg a Rendelet által megkívánt „magasabb fokú bizonyossággal”, hogy a felek közös akarata arra irányult, hogy a joghatósággal rendelkező bíróság a perbeli jogvitát az angol anyagi jog szabályainak alkalmazásával bírálja el.
- [38] Az a körülmény - érvelt -, hogy a felek a londoni bíróság előtt a szerződésük egy részére elfogadták az angol jog szerinti elbírálást - az alperesek állításával szemben -, nem minősül kifejezett

jogválasztásnak, mert ebből nem következik az, hogy az angol jog lenne az irányadó a megállapodás 9-10. pontjain alapuló jogvita elbírálására. Annak meghatározása során, hogy a felek jogválasztása kellő bizonyossággal megállapítható-e, szerinte még az sem perdöntő tényező önmagában, ha a felek megállapodással kizárólagos joghatóságot ruháznak egy tagállam egy vagy több bíróságára a szerződés alapján felmerülő viták eldöntésére. Álláspontja szerint azt csak a meghatározás egyik tényezőjeként kell figyelembe venni, figyelemmel arra is, hogy a Rendelet 3. cikk (1) bekezdésének utolsó fordulata alapján a felek választásukkal akár a szerződésnek csak egy részére is meghatározhatják az alkalmazandó jogot.

- [39] A másodfokú bíróság szerint jelentőséget kell tulajdonítani annak is, hogy önmagában az eljáró fórum felek által történő megválasztása sem tekinthető hallgatólagos jogválasztásnak. Szerinte az a körülmény sem alapoza meg a felek hallgatólagos jogválasztását, hogy a megállapodás Angliában jött létre, és az abban foglalt jogintézmények az angol jog szerinti minősítést kívánják, nincs ugyanis arról szó, hogy az ott említett „partnership”, valamint a „guarantee” jogintézménye csak az angol jogban lenne ismert.
- [40] Okfejtése szerint nem utal a felek hallgatólagos jogválasztására az a körülmény, hogy a megállapodást kötő felperesek a magyar jogról érdemi információval nem rendelkeztek, és az sem, hogy a 2019. február 25-én megtartott tárgyaláson az I. rendű felperes az alperes jogi képviselőjének kifejezett kérdésére úgy nyilatkozott, hogy a megállapodásra az angol jog az irányadó. Hangsúlyozta, hogy a hallgatólagos jogválasztás csak a felek valós akarata alapján állapítható meg, vagyis feltételezett akarat alapján a jogválasztás megtörténte nem állapítható meg. Utalt arra is, hogy a hallgatólagos jogválasztásra vonatkozó körülményeknek - kifejezetten a bírósági eljárásban történt megállapodás hiányában - a felek perbeli előadásától függetlenül kell alkalmasnak lenniük arra, hogy a hallgatólagos jogválasztás kellő bizonyossága megállapítható legyen.
- [41] Szerinte az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli jogvita eldöntésére a magyar anyagi jog szabályai az irányadók, a felek 2012. december 4-i megállapodását helytállóan minősítette ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vonatkozó szerződésnek, és nem tévedett akkor sem, amikor úgy ítélte meg, hogy miután az alperesek a szerződésben több b-i ingatlan átadására vállaltak kötelezettséget, így az adott jogvitára az ingatlanok fekvése szerinti ország joga az irányadó, tekintetbe véve a Rendelet 12. cikk (1) bekezdés c) pontját is.
- [42] Kifejtette, hogy az alperesek alaptalanul kifogásolták a fellebbezésükben az egyetemleges marasztalásukat. Hivatkozása szerint fellebbezésükben már maguk sem vitatták, hogy a felek megállapodása jogi kötőerővel bíró szerződésnek minősül, a szerződés 10. pontja szerint ugyanis az I-II. rendű alperesek garantálták a fizetéseket. E rendelkezés egyszerű nyelvtani értelmezéséből és a szerződésen belüli szövegkörnyezetből is azt a következtetést vonta le, hogy a II. rendű alperes is garantálta a szerződésben foglaltak teljesítését. További érvelése szerint mivel a szerződés 10. pontjában az alperesek azonos tartalommal vállaltak felelősséget a szerződés teljesítéséért, ezért a szerződésszegéssel okozott kárért is közös károkozóként felelnek egyetemlegesen.
- [43] Rámutatott, hogy az alperesek szerződésszegésnek minősülő magatartása az, hogy a megállapodás 9. pontja szerinti ingatlanokat nem adták át a felpereseknek, ezért kártérítési felelősséggel tartoznak.
- [44] Az elsőfokú bíróság szerinte helytállóan állapította meg, hogy a megállapodás 9. pontjára alapított igényérvényesítés értékelésével összefüggésben a 3. pont rendelkezései vehetők figyelembe, és nem tévedett, amikor az I-II. rendű alperesek szakértő kirendelésére vonatkozó indítványának teljesítését szükségtelenként mellőzte, és kártérítési kötelezettségük mértékét a szerződés 3. pontja szerinti egységárakkal a 9. pontban meghatározott számú ingatlanokra vetítve határozta meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [45] A jogerős ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amely - tartalma szerint - annak a hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára

utasítására irányult.

- [46] Állították, hogy az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértő módon rendelték alkalmazni a magyar jogot, az alkalmazandó jog téves meghatározása miatt a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan.
- [47] Okfejtésük szerint a felek között nem vitatott tény, hogy a londoni bíróság előtt folyamatban volt eljárásban a megállapodás tartalmát az eljáró bíróság az angol jog alapján vizsgálta. Utaltak arra, hogy ezt a tényt az I. rendű felperes személyes meghallgatása során megerősítette. A megállapodásra a felek nem kötötték ki több jog egyidejű alkalmazását, így szerintük az a körülmény, hogy a felek a londoni bíróság előtt elfogadták az angol jog szerinti elbírálást, kifejezett jogválasztásnak minősül. Hangsúlyozták, hogy az I. rendű felperes a 2019. február 27-én megtartott elsőfokú tárgyaláson maga is úgy nyilatkozott, hogy a megállapodásra az angol jog az irányadó.
- [48] Hivatkoztak arra is, hogy a megállapodásban foglalt jogintézmények, így különösen a „partnership” és a jelen perben a felperesek által érvényesíteni kívánt 10. pontban található „guarantee” jogintézmény az angol jog szerinti minősítést kíván. Utaltak arra is, hogy a felperesek semmilyen érdemi információval nem rendelkeztek a magyar jogról, így annak alkalmazása ellentétes lenne a felek szerződéses szándékával. Állították, hogy jogválasztás hiányában sem lenne alkalmazható a Rendelet 4. cikk (1) bekezdés c) pontja, mert abban ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vonatkozó szerződés esetére rögzíti az ingatlan fekvése szerinti állam jogát, a jelen per tárgya pedig nem ingatlannal kapcsolatos dologi jogi, hanem kártérítési igény érvényesítése.
- [49] Szerintük a jogválasztás hiányában irányadó jogszabály alkalmazása azért sem lehetséges, mert ha a felek nem éltek volna a jogválasztás lehetőségével, akkor már a londoni bíróság előtti eljárásban is a jogválasztás hiányában alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó szabályokat kellett volna alkalmazni. További érvelésük szerint mivel a megállapodásra az angol jog az irányadó, ezért az annak megszegésére alapított kártérítési igény elbírálása során is az angol jogot kell alkalmazni, mert a bírói gyakorlat szerint a szerződésből fakadó igénynek minősül a szerződéses kötelezettség nem teljesítése folytán érvényesített kártérítési igény.
- [50] Állították, hogy a felpereseknek kellett volna bizonyítaniuk azt, hogy káruk keletkezett, valamint azt, hogy a kár az ő magatartásukkal okozati összefüggésben következett be; szintén a felpereseket terhelte a bizonyítási kötelezettség a kár mértékével kapcsolatban is, amelyet az elsőfokú bíróság sem tudott egyértelműen levezetni a megállapodásból azon túl, hogy a bizonyítékként hivatkozott szerződéses rendelkezés nem is pénzüsszegről, hanem meghatározott paraméterű ingatlanokról szólt. Szerintük az elsőfokú bíróság jogellenesen utasította el a szakértő kirendelése iránti indítványokat, mert a megállapodásban meghatározott paraméterű ingatlanok felperesekre történő átruházásában állapodtak meg.
- [51] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.
- [52] Álláspontjuk szerint az ügyben eljáró bíróságok helyesen foglaltak állást az alkalmazandó jog kérdésében. Utaltak arra is, hogy a londoni bíróság előtti eljárásban az alperesek kifejezetten ellenezték az angol jog alkalmazását, és amellet érveltek, hogy a perbeli megállapodás egy magyarországi ingatlanokra vonatkozó dologi jogot érintő, az ügy összes körülményeiből nyilvánvalóan legszorosabban Magyarországhoz kapcsolódó megállapodás, ezért az abból eredő igények a magyar bíróság előtt bírálandók el.
- [53] Változatlanul állították, hogy a felek semmilyen alkalmazandó jogban nem állapodtak meg.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [54] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [55] A felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján a Kúriának elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy jogszerűen járt-e el az első- és másodfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a felek közötti megállapodásból eredő jogvita elbírálására a magyar jog

az irányadó, mert közöttük jogválasztással kapcsolatos megállapodás nem jött létre.

- [56] A jogvita elbírálására irányadó időpontban hatályos, a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet 24. §-a szerint annak a kötelmi jogra vonatkozó rendelkezéseit olyan szerződéses kötelmi jogviszonyokra kell alkalmazni, amelyekre a Rendelet hatálya nem terjed ki. Abban a felek között nem volt vita, hogy a megállapodásukra a Rendelet hatálya kiterjedt, vagyis az alkalmazandó jogot a Rendelet alapján kellett meghatározni.
- [57] A Rendelet 3. cikk (1) bekezdése szerint a szerződésre a felek által választott jog az irányadó. A jogválasztásnak kifejezettnak kell lennie, vagy annak a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapíthatónak kell lennie. Választásukkal a felek a szerződés egészére vagy annak csak az egy részére alkalmazandó jogot határozhatják meg.
- [58] A Rendelet 3. cikk (2) bekezdése szerint a felek bármikor megállapodhatnak abban, hogy a szerződésüket melyik állam jogának rendelik alá, a jogválasztás legkorábbi időpontja a szerződés megkötése. Nem kizárt, hogy a jogválasztásra a valamelyikük részéről már megindított peres eljárásban kerüljön sor, de annak észszerű határt szab az egyes perbeli nyilatkozatok, bizonyítási indítványok előterjesztésére nyitva álló törvényi vagy bírói határidő.
- [59] A jogválasztásra a szerződésben vagy külön megállapodásban vagy hallgatólagosan kerülhet sor, ez utóbbi esetben ennek a szerződésből vagy az eset körülményeiből kell kellő bizonyossággal kiderülnie.
- [60] Az adott ügyben az nem volt vitatott, hogy kifejezett írásbeli megállapodásban rögzített jogválasztásra a felek között nem került sor.
- [61] Megállapítható a hallgatólagos jogválasztás, ha arra a felek között korábban kötött szerződésben már sor került, feltéve, hogy a körülmények nem engednek arra következtetni, hogy a felek szándéka megváltozott, ha a felek a szerződéses jogaik és kötelezettségeik kapcsán valamely ország irányadó törvényére, vagy egyéb jogszabályra utalnak, vagy a szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek, a szerződésszegésért való felelősség kapcsán olyan anyagi jogi jogintézmények alkalmazására utalnak, amely abban a formában kizárólag egy adott ország jogában lelhetők csak fel.
- [62] Szintén a hallgatólagos jogválasztásra utal, ha a felek kizárólagos joghatósággal ruházzák fel egy adott ország bíróságát. Ez összhangban van azzal a rendelkezéssel, miszerint annak meghatározása során, hogy a felek jogválasztása kellő bizonyossággal megállapítható-e, egyik tényezőként figyelembe kell venni a felek arra vonatkozó megállapodását, hogy kizárólagos joghatóságot ruháznak egy tagállam egy vagy több bíróságára a szerződés alapján felmerülő viták eldöntésére (Rendelet Preambulumának 12. pontja).
- [63] A Kúria álláspontja szerint az a körülmény, hogy a felperesek az egyik pert angol bíróság előtt indították, amely a jogvita egy részét érdemben bírálta el az angol anyagi jog szabályai szerint, önmagában nem jelenti a hallgatólagos jogválasztás megtörténtét. Ezt támasztja alá, hogy az alperesek az angol bíróság előtti eljárás során „illetékességi” - tartalma szerint: joghatósági - kifogást terjesztettek elő (35/F/1.), amelyben kétségbe vonták az angol bíróság joghatóságát. Az alperesek tehát csupán eltúrték a perbevonást, de az eljárás és az abban alkalmazott jog nyilvánvalóan nem a felek megállapodásán alapult. Ezért az alperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy ők elfogadták az angol bíróság előtt az angol jog szerinti elbírálást.
- [64] Az alperesek csak állították, hogy az egyébként angol nyelven írott megállapodásban használt olyan kifejezések, mint a „partnership” vagy „guarantee” jogintézménye az angol jog szerinti minősítést kívánnak. Ennek ellentmond, hogy a felek egyike sem gyakorló jogász, a hivatkozott kifejezések valamely üzletkötés során a mindennapi életben is használatosak, másrésről az alperesek nem adták elő, hogy ezekhez a kifejezésekhez - az azok szó szerinti fordításának megfeleltethető magyar polgári jogi minősítésükhöz képest - milyen, kifejezetten csak az angol jogban fellelhető vagy teljesen más speciális tartalommal rendelkező jogintézmények kötődnek.
- [65] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy nem utal a felek hallgatólagos jogválasztására az

sem, hogy a 2019. február 27-én megtartott tárgyaláson fogantatosított személyes meghallgatása során az I. rendű felperes az alperesek jogi képviselője kérdésére úgy nyilatkozott, hogy a megállapodásra az angol jog az irányadó. A hallgatólagos jogválasztás ugyanis csak a felek tényleges akarata alapján állapítható meg, a másodfokú bíróság által hivatkozott „hipotetikus akarat” alapján a jogválasztás megtörténte valóban nem bizonyított.

- [66] A Kúria tehát egyetértett az első- és másodfokú bírósággal abban, hogy a felek között az angol jogra vonatkozó jogválasztásra sem a megállapodásban, sem utóbb más módon nem került sor. Azt a felülvizsgálati kérelmükben az alperesek sem állították, hogy csak a megállapodás egy részére történt jogválasztás. Ezért a továbbiakban a Rendelet szerint a jogválasztás hiányában alkalmazandó jog kérdésében kellett állást foglalni.
- [67] Ha a szerződésre alkalmazandó jogról nem született megállapodás, akkor a Rendelet a szerződésre alkalmazandó jogot a 4. cikkben több lépcsőben határozza meg. Bizonyos szerződéstípusok esetében kifejezetten rendelkezik arról, hogy melyik állam jogát kell alkalmazni. A Rendelet 4. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint, ha a szerződésre alkalmazandó jogról nem született megállapodás, akkor az adásvételi szerződésre azon ország joga az irányadó, ahol az eladó szokásos tartózkodási helye található. A 4. cikk (1) bekezdés c) pontja szerint pedig ingatlannal kapcsolatos dologi jogra vagy ingatlannal kapcsolatos bérleti jogra vonatkozó szerződés esetén az ingatlan fekvése szerinti ország joga az irányadó. A 4. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy ha a szerződésre az (1) bekezdés nem terjed ki, vagy ha a szerződés elemeire az (1) bekezdés a)-h) pontja közül több is vonatkozna, a szerződésre azon ország joga az irányadó, ahol a szerződés jellegéből adódó teljesítésre kötelezett félnek a szokásos tartózkodási helye található. A 4. cikk (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy ha az eset valamennyi körülménye alapján egyértelmű, hogy a szerződés nyilvánvalóan szorosabban kapcsolódik egy, az (1) vagy (2) bekezdésben említettektől eltérő országhoz, akkor e másik ország jogát kell alkalmazni.
- [68] A Kúria abban nem értett egyet az ügyben eljáró első- és másodfokú bírósággal, hogy a perbeli esetben az alkalmazandó jogra a 4. cikk (1) bekezdés c) pontjában foglaltak az irányadók. Az alperesek a megállapodással nem kifejezetten meghatározott konkrét ingatlanok tulajdonjogának az átruházására vállaltak kötelezettséget, hanem arra, hogy egy korábbi atipikus - nem dologi jogi - megállapodásukból adódó elszámolás eredményeképpen a megállapodásban rögzített határidőn belül és értékben ingatlanokat ajánlanak fel, amelyek közül a felperesek választása szerinti ingatlanok tulajdonjogát a részükre átruházzák.
- [69] Sem az alapmegállapodás, sem az egyezség nem minősül olyan, a Rendelet 4. cikk (1) bekezdés a)-h) pontjában taxative felsorolt típusszerződésnek, amely az (1) bekezdésben foglaltak alkalmazására alapot adhat.
- [70] Tény, hogy a felek Londonban angol nyelven kötötték meg az egyezséget. Ennél lényegesebb azonban, hogy az I. rendű alperesnek a megállapodásban foglaltak teljesítésére Magyarországon található ingatlanok szolgáltatásával kellett volna sort keríteni. A szerződés jellegéből adódó teljesítés később megnevezett magyarországi ingatlanok tulajdonjogának az átruházására irányult, ezért az alkalmazandó jog a Rendelet 4. cikk (2) bekezdésében foglaltak szerint a teljesítésre kötelezett fél, vagyis az alperesek szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga. A Kúria utal rá, hogy ugyanez a helyzet akkor, ha a kifejtettek alapján arra a következtetésre jutott volna, hogy az alkalmazandó jogra a Rendelet 4. cikk (3) bekezdésében foglaltak az irányadók.
- [71] Mindezek értelmében - bár eltérő jogi megfontolásból -, nem járt el jogellenesen az első- és másodfokú bíróság, amikor a perbeli jogvita elbírálására a magyar jogot alkalmazta. Miután a Rendelet 12. cikk (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződésre alkalmazandó jog a szerződésszegés következményeire is irányadó, ezért akkor is helyesen járt mindkét fokú bíróság, amikor a szerződésszegés következményeit a magyar polgári jog szabályai szerint bírálta el.
- [72] A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 318. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a

szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének - ha a jogszabály kivételt nem tesz - nincs helye. A 339. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

- [73] Az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben csupán arra hivatkoztak, hogy a felpereseknek kellett bizonyítaniuk a károkozás szempontjából az okozati összefüggést, továbbá azt, hogy káruk keletkezett, amit szerintük „elmulasztottak megtenni”. További hivatkozásuk szerint az összecszerűséget az elsőfokú bíróság sem tudta a megállapodásból egyértelműen levezetni.
- [74] A Kúria ezzel kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a londoni bíróság által megállapítottak szerint az alperesek megszegték a megállapodásban foglaltakat azzal, hogy az abban foglalt fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Az is tény, hogy a megállapodás 9. pontjában foglalt kötelezettségüknek sem tettek eleget, így a szerződésszegés folytán a kártérítési felelősségük fennáll. Az elsőfokú bíróság a kár mértékének megállapítása során részletes indokát adta annak, hogy azt hogyan határozta meg. Az alperesek viszont ezzel kapcsolatban a felülvizsgálati kérelmükben nem adták konkrét indokát annak, hogy az elsőfokú bíróság okfejtése mind a jogalap, mind az összecszerűség vonatkozásában mennyiben jogszabálysértő. Ebből következően alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a szakértői bizonyítás mellőzése a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (4) bekezdésébe ütközik.
- [75] A fentiekre figyelemmel a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [76] Az alperesek pervesztesek lettek, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely a jogi képviselőjük munkadíjából áll.
- [77] A Kúria a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2020. március 11.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró